

Provinciale Commissie Leefomgeving
t.a.v. Dorien de Wit
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

ONDERWERP	Advies De grenzeloosheid voorbij	TELEFOONNUMMER	+31650003555
DATUM	04-07-2023	E-MAILADRES	linda.hindriks@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-2028850708-2384	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Linda Hindriks	TEAM	SRO

Geachte Dorien de Wit,

In februari 2023 heeft de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) een advies uitgebracht aan ons College en aan Provinciale Staten met de titel 'De grenzeloosheid voorbij'. Dit advies heeft betrekking op het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht. Op 8 maart heeft de PCL dit advies gepresenteerd tijdens de informatiebijeenkomst van de Statencommissie Omgevingsvisie. Wij danken de PCL voor de betrokkenheid bij de ruimtelijke ontwikkeling in de provincie Utrecht en het inspirerende advies.

Op dit moment werken wij aan het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht. Dit doen wij omdat het Rijk ons heeft gevraagd om nationale opgaven en doelen te combineren met decentrale opgaven en in een ruimtelijk voorstel aan te geven hoe dit kan worden ingepast in de provincie Utrecht. Daarnaast zien wij dit proces als opmaat naar het wijzigen van onze Omgevingsvisie. Het proces bestaat uit drie ijkmomenten, waarin wij de voortgang van het ruimtelijk voorstel bespreken met het Rijk. We hebben inmiddels twee ijkmomenten gehad. Het eerste ijkmoment vond plaats in maart 2023. Toen hebben we het Scopedocument voorgelegd aan het Rijk, dit document geeft inzicht in de aard en omvang van het proces en de aanpak om inhoud te geven aan ruimtelijk voorstel. Voor het tweede ijkmoment in mei 2023 hebben we de Notitie Denkrichtingen, uitdagingen en kansen opgesteld, waarin we de eerste inhoudelijke richtingen voor het ruimtelijk voorstel opgenomen. Op dit moment werken we verder aan het derde tussenproduct: de contour voor het ruimtelijk voorstel. Het derde ijkmoment vindt eind september plaats. Medio oktober 2023 leveren we het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht aan bij het Rijk. Het ruimtelijk voorstel vormt de basis voor het ruimtelijk arrangement. Hierin maken we wederkerige bestuurlijke afspraken met het Rijk over de ruimtelijke inpassing en uitvoering van nationale en provinciale opgaven. We zien het aanleveren van het ruimtelijk voorstel en het sluiten van een ruimtelijk arrangement met het Rijk niet als een eindpunt, maar als een eerste stap in een langdurige samenwerking ten aanzien van de nationale en regionale ruimtelijke opgaven.

In het tweede tussenproduct hebben we uw advies ten harte genomen en dit doen we ook in de contour voor het ruimtelijk voorstel. In deze brief geven we een reactie op het advies van de PCL en geven we aan hoe we met het advies omgaan.

Onze reactie:

In het advies 'De grenzeloosheid voorbij' constateert de PCL dat de Omgevingsvisie een bruikbaar vertrekpunt is voor het opstellen van het ruimtelijk voorstel. Tegelijkertijd vraagt de PCL aandacht voor grenzen die groei met zich mee brengt. Er zijn veel opgaven en ambities die ruimte vragen, terwijl de provincie Utrecht te maken heeft met beperkte ruimte. Tot op een bepaalde hoogte kunnen verschillende functies gecombineerd worden, maar we moeten ons beseffen dat er ook keuzes gemaakt moeten worden, wat kan betekenen dat bepaalde functies moeten wijken. Niet alles kan overal. In uw advies vraagt u aandacht aan de grenzen die er aan groei zitten, waarbij u onderscheid maakt tussen drie soorten grenzen, te weten: ecologische en sociale grenzen, geografische grenzen en grenzen aan stapeling:

1. Ecologische en sociale grenzen

In uw advies constateert u dat een oriëntatie op het maximaliseren van de gebruikswaarde de fysieke leefomgeving onder druk zet en ten koste gaat van het sociale systeem. De PCL adviseert om bij het leggen van de ruimtelijke puzzel nadrukkelijk rekening te houden met de lange termijn effecten van keuzes op toekomstige generaties.

Wij zijn het met de PCL eens dat er sprake moet zijn van een klimaatbestendige en toekomstbestendige ontwikkeling van de provincie Utrecht. In ons tweede tussenproduct, de notitie Denkrichtingen, uitdagingen en kansen hebben we een aantal richtinggevende principes en denkrichtingen geformuleerd. De ecologische draagkracht van de fysieke leefomgeving en het sociale systeem krijgen hierin nadrukkelijk aandacht. We hebben onder andere opgenomen dat we Utrechtse kwaliteiten behouden en versterken, dit betreft groene, blauwe, rode én sociale kwaliteiten. Daarnaast kiezen we voor een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke ontwikkeling, waarbij het water en bodemsysteem sturend zijn voor alle ontwikkelingen. Dit loopt als een rode draad door het ruimtelijk voorstel heen. Ook het behoud en herstel van de biodiversiteit en natuurinclusief ontwikkelen vinden wij van groot belang. Deze richtinggevende principes dragen bij aan het streven naar een veilige en toekomstbestendige leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties. Om dit daadwerkelijk door te laten werken, kijken we in het ruimtelijk voorstel niet alleen naar 2030, maar ook naar 2050 en 2100. Dit denken moeten we wel nog verder ontwikkelen. In het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht zetten we hiervoor een eerste stap.

2. Geografische grenzen

De PCL constateert dat landschappelijke en ruimtelijke opgaves zich niet houden aan provinciegrenzen. Daarom adviseert de PCL om regionaal samen te werken aan deze opgaven, over bestuurlijke grenzen heen.

Wij onderschrijven het toenemende belang van samenwerken aan grote opgaven over bestuurlijke grenzen heen. Dit advies sluit dan ook aan bij de wijze waarop de provincie Utrecht aan veel opgaven werkt. Inspirerende voorbeelden hiervan zijn te vinden in NOVEX-gebieden. In NOVEX-gebieden komen veel opgaven en doelen samen, is de benodigde transitie ingrijpend of overstijgt dit de grenzen van provincies. Daarom werken vier overheidslagen (gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk) samenwerken aan de opgaven. Voorbeelden van NOVEX-gebieden waar de provincie Utrecht samenwerkt met andere provincies zijn het Groene Hart en de Regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Op basis van een gebiedsgerichte aanpak werken we samen met medeoverheden aan het opstellen van een gezamenlijk ontwikkelperspectief voor het betreffende gebied.

Om dit belang verder te onderstrepen, doorlopen we het proces van het opstellen van het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht samen met onze overheidspartners, de regio's, de gemeenten en de Utrechtse Waterpartners. Wij betrekken hen in het wordingsproces van de tussenproducten en het eindproduct en geven ze in iedere stap de mogelijkheid om te reageren op de concept-producten. De regio's aan de oostkant van de provincie, Amersfoort en Foodvalley, zijn grensoverstijgende regio's vanwege de nauwe relaties tussen de gemeenten aan beide zijden van de grens, zowel in menselijke, als landschappelijke relaties en in ontwikkelingen.

3. Grenzen aan stapeling

Ten slotte constateert de PCL dat de principes stapeling en functiemenging worden ingezet om een veelheid aan ruimteclaims een plek te geven. Hierbij waarschuwt de PCL dat er grenzen zijn aan de mate waarin stapeling en functiemenging kunnen worden ingezet. Er zijn kwaliteitscriteria nodig om te bepalen wanneer stapeling en

functiemenging niet meer mogelijk is, en het maken van keuzes noodzakelijk is. De PCL adviseert de provincie om de regie te pakken in het formuleren van deze kwaliteitscriteria.

In onze Omgevingsvisie en in de richtinggevendende principes en denkrichtingen uit de Notitie Denkrichtingen, uitdagingen en kansen hebben wij het concentreren en combineren van nieuwe ontwikkelingen als uitgangspunten opgenomen. Tegelijkertijd beseffen wij ons dat de ruimte in onze provincie schaars is, niet alle opgaven in te passen zullen zijn en dat er keuzes nodig zijn. We blijven met het Rijk in gesprek over het meest geschikte schaalniveau van opgaven, de benodigde middelen en de inpasbaarheid in de ruimte.

In de Omgevingsvisie hebben we in hoofdstuk 6 aangegeven hoe wij aankijken tegen omgevingskwaliteit. Daarmee hebben wij al kwaliteitscriteria gedefinieerd die voor de opgave zoals de PCL die aangeeft, toepasbaar kunnen zijn. Hier is voor het stedelijk gebied bijvoorbeeld opgenomen:

- Behouden van de unieke bestaande stedelijke kwaliteiten met aandacht voor o.a. cultuurhistorie en identiteit, aanbod voorzieningen, functiemenging.
- Klimaatbestendige leefomgeving met o.a. ruimte voor wateropvang en toepassing van duurzame energieproductie en energiebesparing.
- Goede bereikbaarheid via de meest schone en ruimte-efficiënte vervoerswijzen in de woonomgeving.
- Goede toegankelijkheid van voorzieningen, woningen en openbare ruimte.
- Voldoende groen en water in de leefomgeving.
- Recreatieve en culturele voorzieningen op bereikbare afstand.

We horen graag of dit aansluit bij uw denken over kwaliteitscriteria en welk vervolgadvis u mogelijk heeft op basis van ons antwoord op dit advies.

Op het hoge abstractieniveau van het ruimtelijk voorstel, is nog niet aan te geven waar de grenzen aan stapeling en functiemenging bereikt zullen zijn. Om die reden zal in het uiteindelijke ruimtelijke voorstel wel de omvang van de verschillende opgaven geduid worden, maar wordt er nog geen uitspraak gedaan over het al dan niet passend zijn van de opgaven binnen het grondgebied van de provincie Utrecht.

Vervolg

Wij hopen u met onze reactie inzicht gegeven te hebben in de manier waarop wij uw adviezen deel laten uitmaken van (de tussenproducten voor) het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht en hoe we aankijken tegen de adviezen

die de reikwijdte van het ruimtelijk voorstel feitelijk overstijgen. In september komt u met een nieuw advies over de contour ruimtelijk voorstel. Wij kijken uit naar dit vervolgadvis.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen